PEYGAMBERİMİZİN HAYATI
5

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

PEYGAMBERİMİZ VE SAHABE

Neler Öğreneceğiz?

1. Peygamberimizin Yol Arkadaşları: Sahabiler
2. Sahabenin Dilinden Peygamberimiz
3. Çocuk Sahabiler
4. Bir Hadis Öğreniyorum

- **Sahabe denince ne anlıyorsunuz?**

1. Peygamberimizin Yol Arkadaşları: Sahabiler

- Sahabi sözlükte "arkadaş, dost" gibi anlamlara gelir.
- Çoğulu sabahe veya ashab'tır.

- Peygamberimizi görüp Müslüman olmuş; onun sohbetinde bulunmuş ve Müslüman olarak vefat etmiş kişiler sahabi olarak adlandırılır.

- Sahabiler ilk Müslümanlardır.

- **Müslüman olan ilk dört sahabidir.**

Hz. Hatice

Hz. Ali

Hz. Zeyd

Hz. Ebu Bekir

- Sahabiler Peygamberimize ve İslam'a gönülden, büyük bir sevgi ve saygıyla bağlandılar.

- Kureyş'in önde gelenlerinden Urve b. Mes'ud, sahabilerin Peygamberimize olan bağlılığını görünce Mekke'ye döndüğünde arkadaşlarına şöyle söyledi:

"Ey kavmim! Vallahi, ben birçok kralın huzuruna çıktım. Sahabilerinin Muhammed'e gösterdiği hürmet kadar hiçbir krala saygı ve sevgi gösterildiğini görmedim."

(Buhârî, Şurût, 15.)

- Sahabiler İslam'ı bizzat Peygamberimizden öğrendiler ve onu en güzel şekilde yaşayıp bizlere de örnek oldular.

- Peygamberimizle hem dost oldular hem de bütün zorluklarla birlikte mücadele ettiler.

- Müşriklerin tehdit ve işkencelerine rağmen Allah'a ve Resul'üne bağlılıktan taviz vermediler.

- Her zaman Peygamberimizin yanında oldular ve ona zarar gelmemesi için çalıştılar.

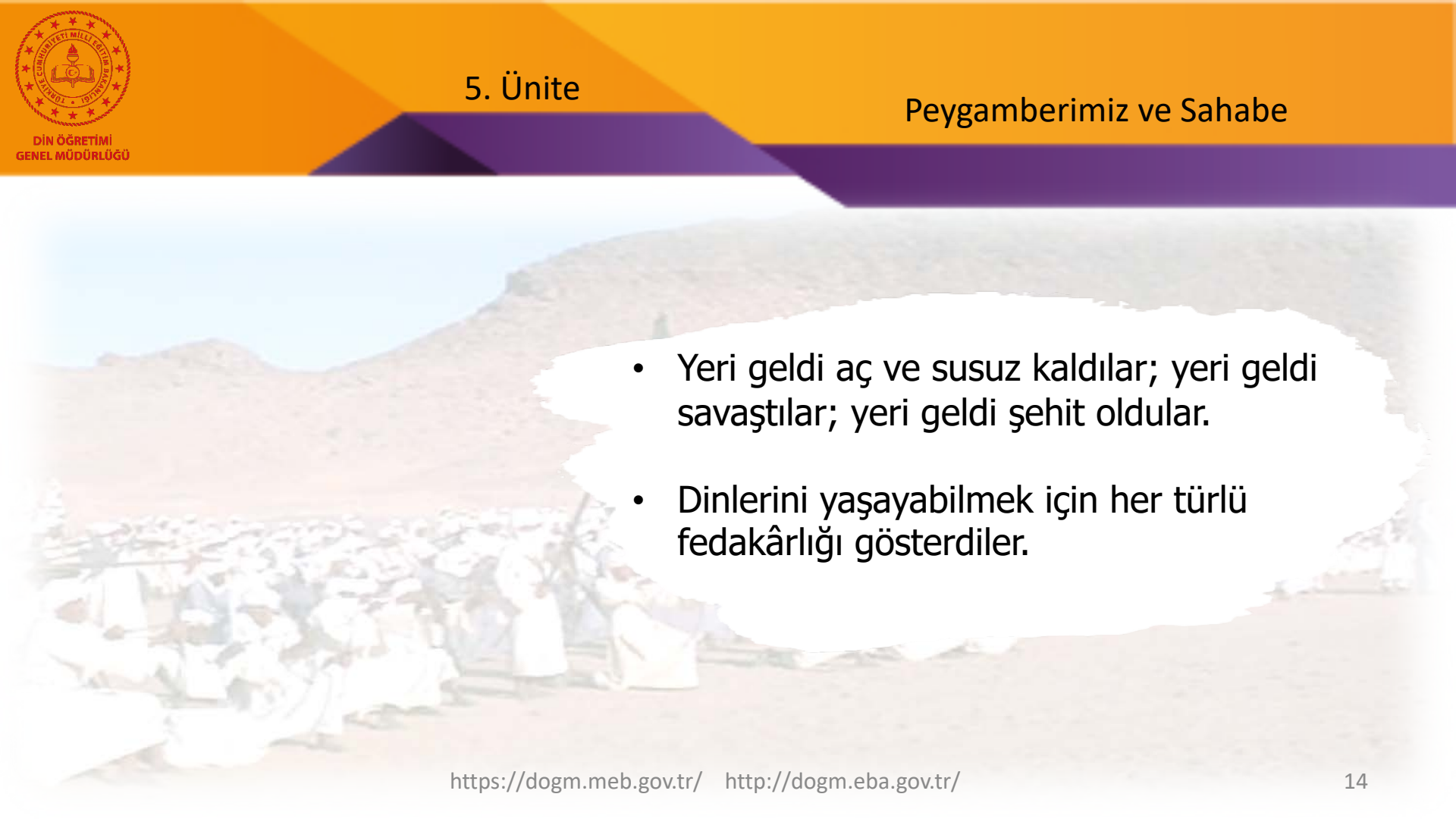

- Yeri geldi aç ve susuz kaldılar; yeri geldi savaştılar; yeri geldi şehit oldular.
- Dinlerini yaşayabilmek için her türlü fedakârlığı gösterdiler.

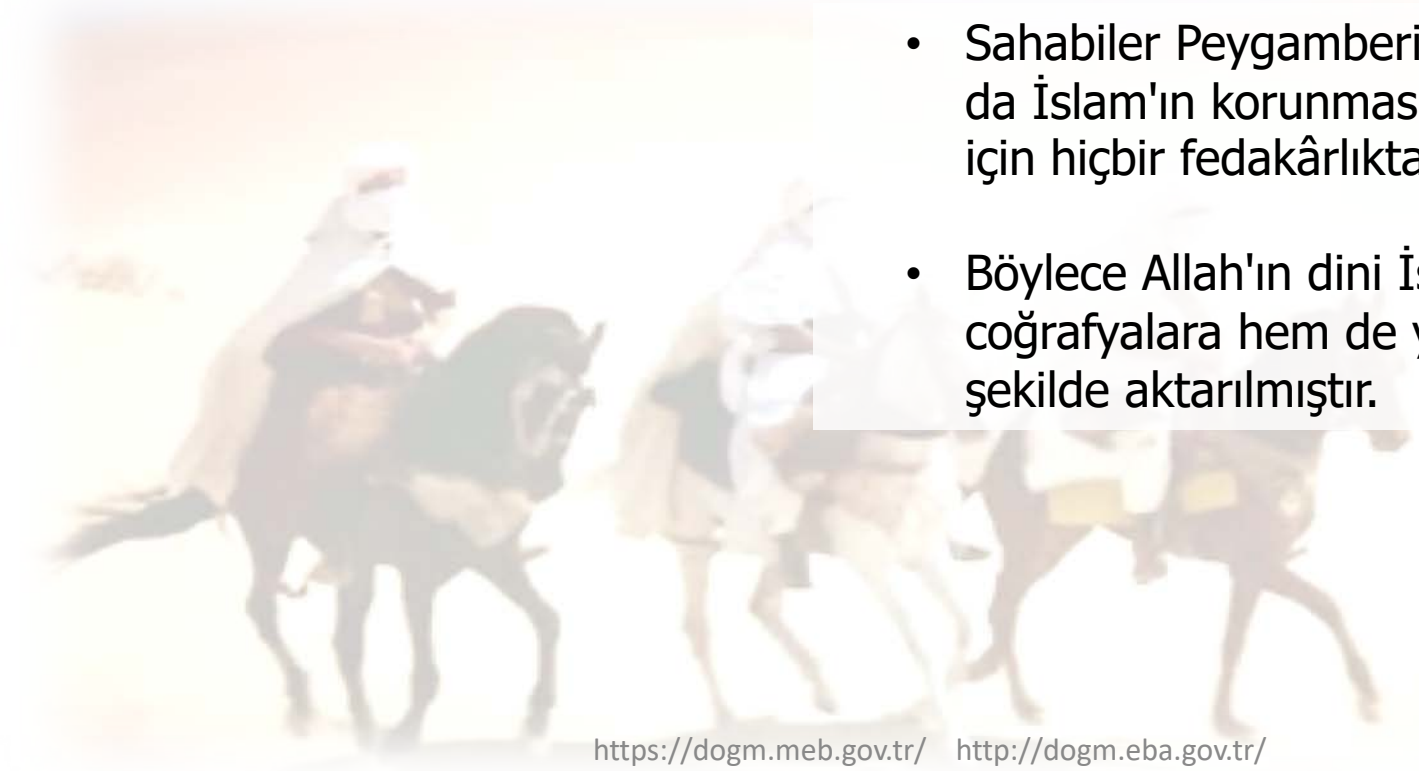

- Sahabiler Peygamberimizin vefatından sonra da İslam'ın korunması ve doğru anlatılması için hiçbir fedakârlıktan kaçınmamışlardır.

- Böylece Allah'ın dini İslam, hem farklı coğrafyalara hem de yeni nesillere en güzel şekilde aktarılmıştır.

- Sahabi komutanlardan Ukbe, büyük fedakârlıklarla fetihler yaparken sonunda karşısına okyanus çıktı. Atını okyanusa sürerek şöyle dedi:

"Rabbim! Karşıma şu okyanus çıkmasaydı Senin yolunda cihad ederek önümdeki beldelerde ilerlemeye devam ederdim!"

(İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târih, IV, s. 105-106.)

İslam'ın yayılmasında sahabilerin çok önemli katkıları olmuştur.

İslam inancının doğru bir şekilde öğretilmesi

Kur'an-ı Kerim'in toplanması ve çoğaltılması

Peygamberimizin hadislerinin sonraki nesillere aktarılması

Sahabilerin samimi gayretleri sayesinde olmuştur.

- Sahabi topluluğu; gelmiş geçmiş asırlar içinde en mutlu, en huzurlu ve güven dolu toplum oldu.

- Sahabilerin fazileti, onların güçlü imanları ve örnek davranışları sebebiyledir.

- Bu nedenle onların yaşadığı çağa, "Asr-ı Saâdet" yani “Mutluluk asrı” dendi.
- Tüm bu hâlleriyle sahabiler, Allah’ın hoşnutluğunu kazandılar.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "İslam dinine girmede ve ona hizmette öne geçen muhacir ve ensarın ilkleri ile bunların yoluna en güzel bir şekilde uyanlar var ya; Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah onlar için her tarafında ırmaklar çağlayan, içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. İşte en büyük başarı ve kurtuluş budur."

(Tevbe suresi, 100. ayet.)

- **Peygamberimiz hakkındaki bilgileri nereden öğreniyoruz?**

2. Sahabenin Dilinden Peygamberimiz

- Sahabiler, Peygamber Efendimiz ile ilgili birçok hadisi, bilgiyi ve anıyı sonraki nesillere ulaştırdılar.
- Bu sayede bizler Peygamberimizi daha iyi tanıdık ve onu çok sevdik.

Hz. Aişe anlatıyor:

"Ahlakı, Peygamberimizin ahlakından daha güzel başka bir insan yoktu…"

"O hiç kimseyi ayıplamaz, kötülüğe karşılık vermez, af ve hoşgörüyle davranır, kötülükten uzak kalırdı…"

(Müslim, Fezâil, 79.)

Enes b. Mâlik anlatıyor:

"Resulullah sövüp sayan, lanet edip duran, kötü sözler söyleyen birisi değildi."

(Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 3, s. 127.)

"…Peygamberimiz benim yanağıma da dokundu. Onun elinde hoş bir serinlik ve güzel bir koku hissettim. Sanki mübarek elini, güzel bir koku sepetinden çıkarmıştı."

(Müslim, Fezâilu's-sahabe, 80.)

Câbir b. Semure anlatıyor:

Rubeyyi binti Muavviz anlatıyor:

"Sen onu (Peygamberimizi) bir görseydin doğan güneşi görmüş gibi olurdun!"

(Dârimî, Mukaddime, 10.)

Ebu Hureyre anlatıyor:

"Ben, Resulullah'tan daha güzel bir varlık görmedim. Sanki güneş, onun mübarek yüzünde akıp giderdi."

(Tirmizî, Menakıb, 12.)

Abdullah b. Ömer anlatıyor:

"Ben hayatımda Resulullah kadar cesur, onun kadar cömert, onun kadar yiğit, onun kadar aydınlık yüzlü ve güzel birini görmedim."

(Dârimî, Mukaddime, 10.)

Amr b. Âs anlatıyor:

"Resulullah toplumun en kötüsüne dahi yüzüyle ve sözüyle yönelir, böylece herkesin kalbini kazanırdı."

(Tirmizî, Şemâil, 156.)

Hz. Ali anlatıyor:

"Biz en zor ve korkulu zamanlarda Resulullah'ın arkasına sığınırdık."

(Müslim, Cihad, 79.)

Cerir b. Abdullah anlatıyor:

"Resulullah, Müslüman olduğumdan beri huzuruna girmek istediğimde bana hiç engel olmadı, beni her gördüğünde de mutlaka gülümserdi."

(Buhârî, Cihad, 162.)

Ebu Hureyre anlatıyor:

"Resulullah'tan daha fazla sahabileri ile istişare eden bir kimse görmedim."

(Tirmizî, Cihad, 35.)

Câbir b. Abdullah anlatıyor:

"Kendisinden bir şey istendiğinde 'hayır' dediği hiç olmamıştır."

(Müslim, Fezâil, 56.)

Hz. Ali anlatıyor:

"Resulullah oturup kalkarken Allah'ı zikrederdi. Bir topluluğa vardığında baş köşeye geçmez, nerede boş yer varsa oraya oturur, başkalarına da böyle yapmalarını emrederdi."

(Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, C 7, s. 273-274.)

Hz. Ali anlatıyor:

"Resulullah yanındakilerle ilgilenip onlara iltifat ederdi. Meclisinde bulunan herkes Resulullah'ın en değer verdiği insanın kendisi olduğunu düşünürdü."

(Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, C 7, s. 273-274.)

Hz. Ali anlatıyor:

"Allah'ın elçisi, güzel davranışları ve güzel ahlakıyla herkesi kucakladığı için bütün Müslümanların babası durumundaydı. Ve herkes, haklarının gözetilmesi bakımından onun yanında eşitti."

(Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, C 7, s. 273-274.)

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "Allah Resulü sizin için en güzel örnektir..."

(Ahzâb Suresi 21. ayet.)

- **Çocuk yaşta sahabi olanlardan hangilerini biliyorsunuz?**

3. Çocuk Sahabiler

- Peygamberimize küçük yaşta iman edip onun terbiyesinde yetişmiş çocuk sahabiler de vardır.

Abdullah b. Abbas

Ümâme b. Ebi'l-As

Ebu Saîd el-Hudrî

Üsame b. Zeyd

- **bu sahabilerden bazılarıdır.**

Ebu Saîd el-Hudrî

Ebu Saîd el-Hudrî, Medineli sahabilerden Mâlik b. Sinan'ın oğluydu.

Peygamber Efendimiz Medine'ye hicret ettiğinde on yaşında bir çocuktu.

Peygamberimize kavuşmak ve hizmet etmek onun için en büyük mutluluktu.

Mescid inşası başlanınca Ebu Saîd de bir çocuk olarak yardım etti.

- Ebu Saîd Uhud savaşına katılmak istedi ancak yaşı küçük olduğu için Peygamberimiz izin vermedi.

- On beş yaşına gelince ilk olarak Hendek savaşında cihada katıldı.

- Ebu Saîd, Peygamberimizin sohbetlerine ve hizmetlerine devam etti. İslam'ı en güzel şekilde öğrenip genç yaşta âlim oldu.

- İlimde o kadar ilerledi ki sahabiler, kendisine "Medine Kadısı" lakabını verdiler.

- Peygamber Efendimiz vefat ettiğinde Ebu Saîd henüz yirmi yaşındaydı.
- Ancak sahabilerin en çok hadis bilenleri arasında yer almıştı.

"Kim iffetli olmayı isterse Allah onu iffetli kılar. Kim halktan bir şey beklemeden elindekiyle yetinirse Allah onu başkalarına muhtaç etmez, zengin kılar..."

(Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, C 17, s. 14.)

- Ebu Saîd'in babası Uhud savaşında şehit olunca ailesinin geçimini üstlendi.
- Peygamberimizin şöyle dediğini işittikten sonra çok çalıştı.
- Gerçekten de ilerleyen zamanlarda Medine'nin en zengin Müslümanlarından oldu.

Abdullah b. Abbas

Peygamberimizin amcası Hz. Abbas'ın oğludur.

Mekke'nin fethinden sonra ailesiyle birlikte Medine'ye hicret edip oraya yerleştiler.

Hz. Abdullah, Peygamberimiz ile birkaç yıl beraber olabildi.

Ama o bu yılları çok iyi değerlendirdi.

Sevgisi, edebi, bağlılığı ve hizmetleri ile Peygamberimizin takdirini kazandı.

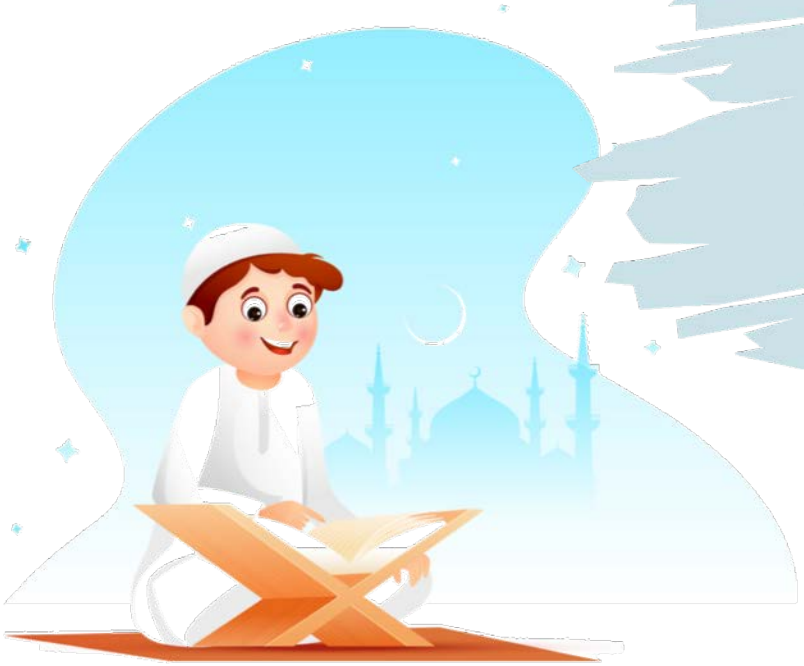

Peygamberimiz onun hikmet sahibi büyük bir âlim olması, Kur'an'ın tefsirini ve derinliklerini bilmesi için dua etti.

Bu dua sayesinde Abdullah, sahabilerin en âlimlerinden oldu.

- Peygamberimiz vefat ettiğinde Abdullah on üç yaşındaydı.
- On yedi yaşına geldiğinde, halife Hz. Ömer'in isteğiyle büyük sahabilerin ilmî toplantılarına katıldı.
- Yirmi yaşlarına geldiğinde, Basra valiliği gibi önemli bir göreve getirildi.

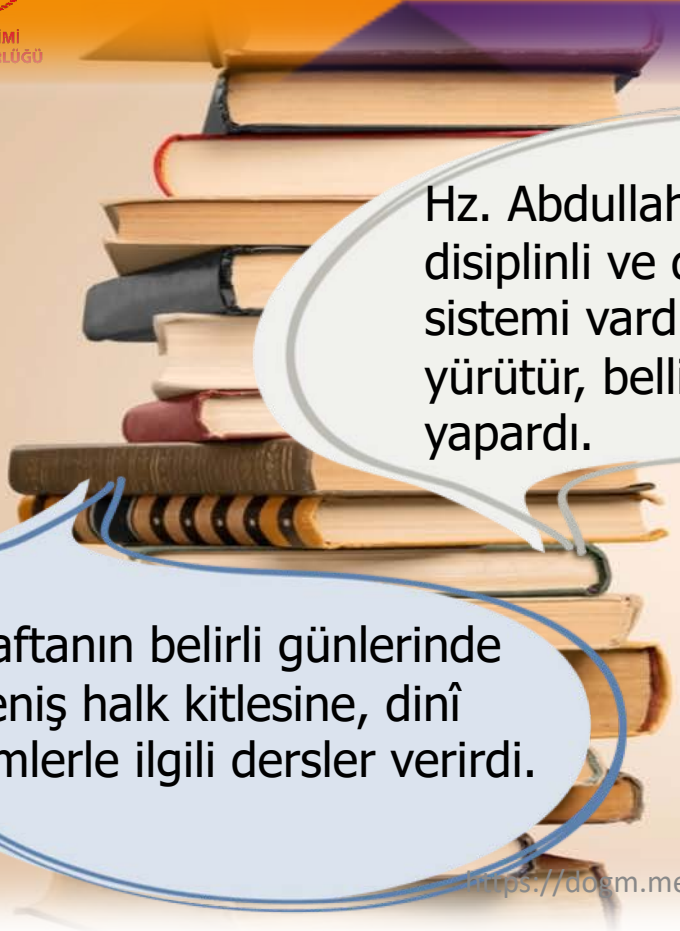

Hz. Abdullah'ın son derece disiplinli ve düzenli çalışma sistemi vardı. İşlerini titizlikle yürütür, belli bir plan dâhilinde yapardı.

Haftanın belirli günlerinde geniş halk kitlesine, dinî ilimlerle ilgili dersler verirdi.

Arap dili, şiiri ve edebiyatı üzerinde de uzmanlaştığı için bu konularda da konuşmalar yapardı.

- Peygamber Efendimiz bir yolculuk sırasında amcasının oğlu Abdullah'ı bineğinin terkisine almıştı. Yolda giderken ona şu tavsiyelerde bulundu:

"Oğulcuğum!

…

Şunu bil ki Allah'ın yardımı sabırladır.

Ferahlık da sıkıntıyla birliktedir.

Zorlukla birlikte kolaylık vardır.

Bir zorluk iki kolaylığa asla üstün gelmeyecektir."

(Tirmizî, Sıfâtü'l-kıyâme, 60.)

Üsâme b. Zeyd

Babası, Peygamberimizin evlatlığı olan Zeyd b. Hârise'dir.

Bu sebeple Üsâme, ailenin bir ferdi ve Peygamberimizin manevi torunu gibiydi.

- Peygamberimiz Üsâme'yi kendi torunlarından ayrı tutmaz; bir dizine Hz. Hasan'ı, diğer dizine Üsâme'yi oturtur ve: *"Allah'ım, ben bunları seviyorum, sen de sev!"* diye dua ederdi.

(Tirmizi, Sünene, C 5, s. 661.)

Peygamberimizin terbiyesinde yetişen Üsâme; zeki, alçak gönüllü, cesur, yiğit, insanları seven, kendisi de çok sevilen bir genç oldu.

- Üsâme ilk olarak on beş yaşında Hendek savaşına katıldı.
- On sekiz yaşında babasıyla birlikte Mute savaşında cihad etti.
- Peygamberimiz vefat etmeden hemen önce onu Bizans'a karşı savaşacak İslam ordusunun komutanı olarak görevlendirdi.

Ümâme b. Ebi'l-As

- Hz. Ümâme, Peygamberimizin ilk kız torunudur. Mekke'de doğmuştur.
- Annesi, Peygamberimizin kızı Hz. Zeynep'tir.

- Bedir savaşından sonra Peygamberimizin gayretleri sonucu, annesi ile birlikte Medine'ye hicret etti.

- Peygamber Efendimiz, sevgili kızına ve torununa çok ilgi gösterdi ve destek oldu.

- Ümâme'yi çok seven Peygamberimiz onu omzuna alıp gezdirirdi.

- Peygamberimiz bir defasında Ümâme'yi omuzuna alarak mescide geldi. Sevgili torunu omzundayken ön tarafa geçti. Herkes Resulullah'ın namaza durmadan önce çocuğu yere bırakacağını zannediyordu. Ancak öyle yapmadı. Ümâme omzundayken namaza durdu. Rükûya eğilirken onu indirdi. Secdeden sonra yine omzuna alarak namaza devam etti. Bütün rekâtları bu şekilde tamamladı.

(Ebu Dâvûd, Salât, 164-165; Nesâî, İmamet, 37.)

4. Bir Hadis Öğreniyorum

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "İnsanların en hayırlıları, benim asrımda yaşayanlardır."

(Buhârî, Fezâilü's-sahâbe, 1.)

- Bu hadise göre sahabiler, insanlar içerisinde en değerli, üstün kimselerdir.

- Çünkü onları, insanların efendisi olan Sevgili Peygamberimiz yetiştirmiştir.

- İslam dini ile ilk kez karşılaşan, Kur'an'ı ilk kez dinleyen ve yaşayan sahabiler, bütün güzellikleri bizlere aktaran yüce insanlardır.

- Onlar İslam'ı ilk kaynağından öğrendiler ve öğrendiklerini en güzel şekilde yaşayıp bizlere örnek oldular.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "...Sahabilerimi seven, bana olan sevgisi dolayısıyla sever. Onlara düşmanlık eden, bana olan nefreti yüzünden düşmanlık eder. Onlara eziyet eden, bana eziyet etmiş olur. Bana eziyet eden ise Allah'a eziyet etmiş olur. Allah'a eziyet edenin ise çok geçmeden Allah cezasını verir."

(Tirmizî, Menâkıb, 56.)

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Sahabi ne demektir?
2. İslam dininin öğrenilmesinde sahabilerin rolü nedir?
3. Çocuk sahabileri kısaca tanıtınız.
4. Sahabileri özel kılan hususlar nelerdir?

Cevaplayalım

1. Sahabilerle ilgili olarak aşağıdakilerin hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Peygamberimizi görüp ona iman etmişlerdir.
B) İslam'ın bize ulaşmasında büyük gayretleri olmuştur.
C) Peygamberimize tam bir teslimiyetle bağlanmışlardır.
D) Peygamberimizden sonra İslam için çalışmayı bırakmışlardır.

2. Aşağıdaki sözlerin hangisinde sahabiler, Peygamberimizin (s.a.v) farklı bir yönünden bahsetmiştir?

A) "Sen onu bir görseydin doğan güneşi görmüş gibi olurdun!"
B) "Biz en zor ve korkulu zamanlarda Resulullah'ın arkasına sığınırdık."
C) "Ben hayatımda Resulullah kadar aydınlık yüzlü ve güzel birini görmedim."
D) "Ben, Resulullah'tan daha güzel bir varlık görmedim. Sanki güneş, onun mübarek yüzünde akıp giderdi."

3. Peygamberimizin amcası Hz. Abbas'ın oğludur. Küçük yaşından itibaren Peygamberimizin terbiyesinde yetişmiştir. Peygamberimiz onun hikmet sahibi büyük bir âlim olması, Kur'an'ın tefsirini ve derinliklerini bilmesi için dua etmiştir. Bu dua vesilesiyle çok çalışıp büyük bir âlim olmuştur.

Hakkında bilgi verilen sahabi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Üsâme b. Zeyd
B) Ebu Saîd el-Hudrî
C) Ümame b. Ebi'l-As
D) Abdullah b. Abbas

4. Aşağıdakilerden hangisi, sahabileri özel kılan hususlardan değildir?

A) İslam'ı bizzat Peygamberimizden öğrendiler.
B) Peygamberimize arkadaşlık etme şerefine kavuştular.
C) Peygamberimizi bu dünyada görme mutluluğuna eriştiler.
D) İslam'ın emrettiği ibadetleri yerine getirmek için gayret gösterdiler.

5. Sahabiler güçlü imanları ve örnek davranışları sebebiyle gelmiş geçmiş asırlar içinde en mutlu, en huzurlu ve güven dolu zamanı yaşadılar. Bu nedenle onların yaşadığı döneme ---- dönemi dendi.

Boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

A) Asr-ı Saadet
B) Mescid-i Nebi
C) Sahabe-i Kiram
D) Aşere-i Mübeşşere

HAZIRLAYANLAR
Furkan ÖZÜDOĞRU
Hatice Büşra PAKSOY
Kübra UZUN

REDAKSİYON
Suna AKKURT

DÜZENLEME
Faize ULUSOY

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ